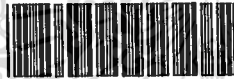

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพหมี่กึ่ง

Study on the factors effect the quality of gluten product

T096813

โดย

น.ศ. วรางคณา จันทกุล รหัสประจำตัว 40042088

น.ศ. ศรีสกุล ภัตสรพิสุทธิกุล รหัสประจำตัว 40042091

เสนอ

ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.พ.

พ.ศ. 2541

จ ๒๑๕๓

๒๕๔๑

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน..... 96813

วัน.เดือน.ปี..... - 4 30 2541

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพหมี่กึ่ง

Study on the factors effect the quality of gluten product

โดย

นางสาวรวงกมล จันทกุล
นางสาวศรีสกุณ ภัตสรพิศุทธิกุล

ได้รับการพิจารณาเห็นชอบจาก

.....
(จ.ดร.จกษณ สุทธิแสงสงขลบุรี)

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร

.....

()

หัวหน้าภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร

วันที่.....เดือน.....ปี.ศ. 42

7 11 2012

ร.พ.
๒๕๔๓
๕๕๕.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วรางคณา จันทกุล, ศรีสกุล ภัตสรพิสุทธิกุล. 2541. : การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพหมี่กึ่ง (Study on the factors effect the quality of gluten product) . ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. ยุพร พืชกมูทร, 38 หน้า

หมี่กึ่งเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมั่งสวิร์ติ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำแป้งสาลีมานวดกับน้ำให้เกิดเป็นก้อนโดมีลักษณะยืดหยุ่นได้ แล้วนำโดที่ได้ไปล้างน้ำเอาส่วนที่เป็นแป้งออก คงอยู่แต่โปรตีน เรียกว่า กลูเตน ส่วนที่เป็นกลูเตนส่วนใหญ่จะประกอบด้วยโปรตีนที่ละลายได้ในกรดและด่าง 2 ชนิดคือ ไกลอะดีนและกลูเตนินในปริมาณใกล้เคียงกัน รวมเป็น 85% ของโปรตีนในแป้งทั้งหมด ผลิตภัณฑ์หมี่กึ่งมีความน่าสนใจมาก เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจกับอาหารมั่งสวิร์ติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหมี่กึ่งนี้มีสารอาหารโปรตีนสูงสามารถใช้เป็นแหล่งของอาหารโปรตีนแทนเนื้อสัตว์ได้

ปัญหาพิเศษนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพหมี่กึ่ง โดยศึกษาชนิดของแป้งสาลี อัตราส่วนน้ำ ระยะเวลาที่ใช้ในการพักกลูเตน และคุณภาพทางกายภาพและเคมีของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับที่มีขายตามท้องตลาด

จากการศึกษาพบว่า ชนิดของแป้งที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้ผลิตหมี่กึ่งคือ แป้งขนมปังอัตราส่วนน้ำที่เหมาะสมคือ อัตราส่วนน้ำ 360 กรัม/แป้ง 500 กรัม และระยะเวลาที่ใช้ในการพักกลูเตนที่เหมาะสมคือ 10 นาที หมี่กึ่งที่ผลิตได้เมื่อทำการทดสอบโดยเครื่องวัดลักษณะเนื้อสัมผัส (Texturometer) มีค่า Maximum force เท่ากับ $85.0 \text{ g} \pm 12.25 \text{ g}$ และมีค่า Springiness (Recovery work) เท่ากับ $87.25 \text{ gs} \pm 0.47 \text{ gs}$. มีเปอร์เซ็นต์ความชื้น 68.69 เปอร์เซ็นต์ และเปอร์เซ็นต์โปรตีน 13.465 ส่วนหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด มีเปอร์เซ็นต์ความชื้น 69.25 เปอร์เซ็นต์ และเปอร์เซ็นต์โปรตีน 12.18% การทดสอบทางประสาทสัมผัสของหมี่กึ่งที่ผลิตได้กับที่มีขายตามท้องตลาดพบว่า ไม่มีความแตกต่างทางประสาทสัมผัสที่ ($P = 0.05$)

.....

ลายมือชื่อนักศึกษา

.....

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

วัน / เดือน / ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.บุพร พิษกมุท และผศ. เขียวลักษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้สละเวลาให้ความรู้ ความเข้าใจ คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งได้ตรวจแก้ไขรูปเล่มปัญหาพิเศษจนสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประมวล ศรีกาหลง และอาจารย์ระจิตร์ จูทากรณ์ ที่ได้ให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ทุกท่านของภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร เป็นอย่างยิ่งที่ได้อำนวยความสะดวกในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้

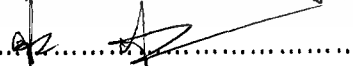
ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ นายจิรวุฒิ สุวรรณรัตน์ นายอนุกุล เกษสังข์ นางสาวนุชจิรา ปัญญาติกุล และเพื่อนๆทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ อยู่ดูแล และเป็นกำลังใจตลอดการทำปัญหาพิเศษ

.....

(นางสาว วรางคณา จันทกุล)

.....

(นางสาวศรีสกุล กัสสรพิศุทธิกุล)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	I
กิตติกรรมประกาศ	II
สารบัญ	III
สารบัญตาราง	V
สารบัญตารางภาคผนวก	VI
สารบัญภาพ	VIII
บทที่	
1. บทนำ	1
2. ตรวจสอบเอกสาร	2
2.1 โครงสร้างของเมล็ดข้าวสาลี	2
2.2 องค์ประกอบทางกายภาพและทางเคมีของแป้งสาลี	2
2.3 การเกิดโด	5
2.4 การเกิดกลูเตน	8
2.5 พันธะทางเคมีของกลูเตน	9
2.6 ผลิตภัณฑ์หมัก	13
3. อุปกรณ์และวิธีการทดลอง	14
3.1 วัสดุดิบ	14
3.2 อุปกรณ์และเครื่องมือ	14
3.3 สารเคมี	14
3.4 วิธีการทดลอง	15
4. ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง	18
4.1 ผลของชนิดของแป้งสาลีที่เหมาะสมต่อการผลิตหมัก	18
4.2 ผลของอัตราส่วนน้ำกับแป้งที่ใช้ในการผลิตหมัก	20
4.3 ผลของระยะเวลาที่ใช้ในการพักกลูเตนในการผลิตหมัก	22
4.4 ผลของลักษณะเนื้อสัมผัสของหมักที่ผลิตได้	24
4.5 ผลของคุณสมบัติต่างๆของหมักที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับหมักที่มีขายตามท้องตลาด	25
5. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ	27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง	28
ภาคผนวก	29
ประวัติผู้เขียน	38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	พันธะทางเคมีที่สำคัญในโปรตีนของโค	8
4.1	แสดงลักษณะของกลูเตนก่อนและหลังการต้ม เบียร์เซนต์ผลผลิต และผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส เมื่อใช้แป้งสาลีชนิดต่างๆกัน	19
4.2	แสดงลักษณะของกลูเตนก่อนและหลังการต้ม เบียร์เซนต์ผลผลิต และผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส เมื่อใช้อัตราส่วนน้ำกับแป้ง ต่างๆกัน	21
4.3	แสดงลักษณะของกลูเตนก่อนและหลังการต้ม เบียร์เซนต์ผลผลิต และผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส เมื่อใช้ช่วงเวลาพักกลูเตนชนิด ต่างๆกัน	23
4.4	แสดงคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพบางประการของหมี่กึ่งที่ผลิตได้ เมื่อเปรียบเทียบกับหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด	25
4.5	แสดงคะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสด้าน สี กลิ่น ความเหนียว และการยอมรับรวมของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับหมี่กึ่งที่ขายตามท้องตลาดของผู้ทดสอบที่เคยและไม่เคยรับประทานอาหารมังสวิรัต	26

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางที่		หน้า
1	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติของชนิดแป้งสาลีที่เหมาะสมต่อการผลิตหมี่กึ่ง ในการทดลองที่ 3.4.2 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	33
2	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติของอัตราส่วนน้ำกับแป้งที่ใช้ในการผลิตหมี่กึ่ง ในการทดลองที่ 3.4.3 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	34
3	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติของระยะเวลาที่ใช้ในการพักกลูเตนในผลิตหมี่กึ่ง ในการทดลองที่ 3.4.4 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	34
4	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตินำด้านสีเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	34
5	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตินำด้านกลิ่นเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	35
6	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตินำด้านความเหนียวเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	35
7	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตินำด้านการยอมรับรวมเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	35
8	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตินำด้านสีเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	35
9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตินำด้านกลิ่นเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	36
10	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตินำด้านความเหนียวเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	36
11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตินำด้านการยอมรับรวมเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด ในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ส่วนประกอบต่างๆของแป้งสาลีเมื่อผสมและล้างน้ำ	3
2.2	คุณสมบัติและองค์ประกอบของโปรตีนในแป้งสาลี	4
2.3	การเปลี่ยนแปลงของแป้งสาลี	6
2.4	แผ่นฟิล์มของโคที่ผสมได้เหมาะสม	7
2.5	โครงร่างของแผ่นฟิล์มกลูเตน ซึ่งมีน้ำ โปรตีนและลิพอ โปรตีนรวมกันอยู่	7
2.6	ลักษณะพันธะทางเคมีของกรดอะมิโนซึ่งเป็นองค์ประกอบของกลูเตน	10
2.7	ลักษณะการเกาะเกี่ยวของกลูตามีนด้วยพันธะไฮโดรเจน	10
2.8	การเปลี่ยนแปลงโครงร่างและการเคลื่อนย้ายพันธะไดซัลไฟด์ของกรดอะมิโนในกลูเตน	11
2.9	การเปลี่ยนแปลงของพันธะไดซัลไฟด์ในโมเลกุลของกลูเตน	11
2.10	ลักษณะทางกายภาพของกลูเตน กลูเตนิน และไกลอะดิน	12
3.1	แสดงเครื่องมือวัดเนื้อสัมผัสรุ่น TA-XT2	16
4.1	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรง (กรัม) กับเวลา (วินาที) โดยใช้เครื่องวัดลักษณะเนื้อสัมผัส (Texturometer)	24

บทที่ 1

บทนำ

ข้าวสาลีเป็นธัญพืชชนิดหนึ่งเมื่อนำมาผ่านกรรมวิธีต่างๆจะได้เป็นแป้งสาลีซึ่งมีสารอาหารประเภทโปรตีนอยู่ประมาณ 9-14% ซึ่งจัดว่ามีปริมาณมากเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับธัญพืชตัวอื่นๆ โปรตีนสำคัญที่พบในแป้งสาลีคือ กลูเตนินและไกลอาดีน โปรตีนทั้งสองชนิดนี้มีความสำคัญต่อการทำให้เกิดโครงสร้างของลักษณะเนื้อขึ้นในขนมปังและหมี่กึ่ง

หมี่กึ่งเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมังสวิรัต ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำแป้งสาลีมาบดกับน้ำให้เกิดเป็นก้อนโดมีลักษณะยืดหยุ่นได้ แล้วนำโดที่ได้ไปล้างน้ำเอาส่วนที่เป็นแป้งออกคงอยู่แต่โปรตีน เรียกว่า กลูเตน ผลิตภัณฑ์หมี่กึ่งมีความน่าสนใจมากเนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจกับอาหารมังสวิรัตเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหมี่กึ่งนี้มีสารอาหารโปรตีนสูงสามารถใช้เป็นแหล่งของอาหารโปรตีนแทนเนื้อสัตว์ได้ การผลิตหมี่กึ่งนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในลักษณะของการผลิตแบบครัวเรือน ปัจจุบันที่มีผลต่อคุณภาพของหมี่กึ่งยังไม่มีการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และตีพิมพ์ ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้ทำการทดลองศึกษาหาปัจจัยและสภาวะที่มีผลต่อการผลิตหมี่กึ่ง เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์อาหารมังสวิรัตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดกลูเตนในแป้งสาลี ที่จะนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หมี่กึ่ง
2. เพื่อหาปัจจัยและสภาวะที่เหมาะสมในการทำหมี่กึ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. พัฒนาการผลิตหมี่กึ่งให้ดียิ่งขึ้นและสามารถนำไปปรับใช้ในระดับอุตสาหกรรม
2. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของแป้งสาลีและการบริโภคหมี่กึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีโปรตีนสูง

บทที่ 2

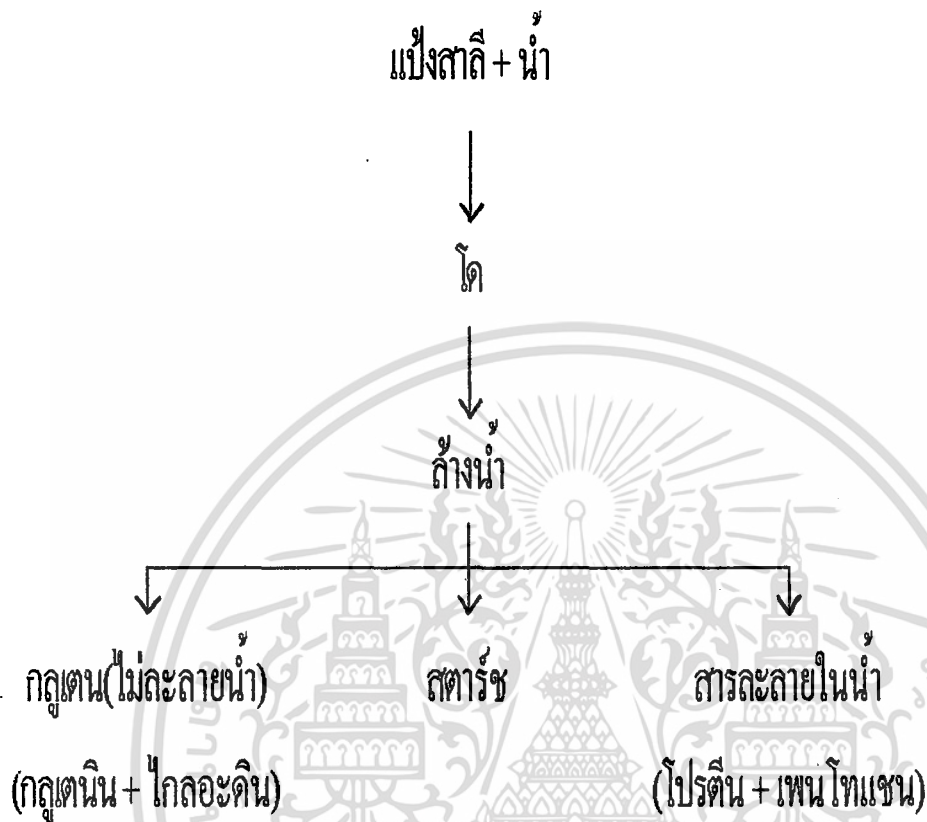
ตรวจเอกสาร

2.1 โครงสร้างของเมล็ดข้าวสาลี

เมล็ดข้าวสาลีประกอบด้วยโครงสร้างหลัก 3 ส่วน คือเปลือกนอกถึงชั้นเอลิวโรน (14.5 เปอร์เซ็นต์) เนื้อในเมล็ด (83 เปอร์เซ็นต์) และคัพพะ (2.5 เปอร์เซ็นต์) ส่วนของเนื้อในเมล็ดเป็นส่วนที่นำมาใช้ประโยชน์เป็นอาหารมนุษย์มากที่สุด เมื่อนำข้าวสาลีมาบดให้เป็นแป้งนั้น จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและทางเคมีไปพร้อมกัน กล่าวคือในกระบวนการโม่แป้งเป็นการสกัดส่วนเนื้อในของเมล็ดออกมาและบดเป็นแป้งละเอียด ซึ่งแป้งที่ได้นี้จะประกอบด้วยองค์ประกอบทางเคมีสำคัญ คือ คาร์โบไฮเดรต (ได้แก่ สตาร์ชเป็นส่วนใหญ่) ไขมัน โปรตีน เอนไซม์ แร่ธาตุ วิตามิน และเมล็ดลี ซึ่งมียอดประกอบทางเคมีแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปริมาณการสกัดแป้งนั้นออกจากเมล็ดข้าวสาลี (อรอนงค์, 2532)

2.2 องค์ประกอบทางกายภาพและทางเคมีของแป้งสาลี

ข้าวสาลีและแป้งสาลีมีองค์ประกอบทางเคมีในส่วนของโปรตีนแตกต่างจากธัญชาติอื่นทั้งในด้านปริมาณและลักษณะ โครงสร้างทางกายภาพ โดยข้าวสาลีแต่ละชนิดจะมีเกณฑ์โปรตีนต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะสายพันธุ์และสภาพแวดล้อมของภูมิภาคและการบำรุงดิน เมื่อนำแป้งผสมกับน้ำในสัดส่วนที่พอเหมาะ แล้วนวดให้เป็นก้อนโดซึ่งลักษณะยืดหยุ่นได้ แล้วนำก้อนโดที่ได้ไปล้างด้วยน้ำจะแยกส่วนประกอบของโดเป็น 3 ส่วนหลัก คือ กลูเตน สตาร์ช และสารละลายในน้ำ (รูปที่ 2.1.) ลักษณะของโปรตีนที่กระจายตัวในแป้งสาลี จะอยู่ในรูปโปรตีนสะสมและเส้นใยโปรตีน ส่วนลักษณะโครงสร้างของโปรตีนในแป้งมี 2 ส่วนใหญ่คือ ส่วนที่เป็นกลูเตนและส่วนที่ไม่เป็นกลูเตนในโด (โปรตีนประเภทอื่น) โดยส่วนที่เป็นกลูเตนจะประกอบด้วยโปรตีนที่ละลายได้ในกรดและต่าง 2 ชนิดคือ โกลอะดินและกลูเตนินในปริมาณใกล้เคียงกัน รวมเป็น 85% ของโปรตีนในแป้งทั้งหมด ส่วนโปรตีนที่ละลายในน้ำและน้ำเกลือ คือแอลบูมินและโกลบูลินจะเป็นส่วนที่ไม่ใช่กลูเตน (รูปที่ 2.2.)

รูปที่ 2.1 ส่วนประกอบต่างๆของแป้งสาลีเมื่อผสมและล้างน้ำ

ที่มา : อรอนงค์,2538

รูปที่ 2.2 คุณสมบัติและองค์ประกอบของโปรตีนในแป้งสาลี

ที่มา : อรอนงค์, 2538

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

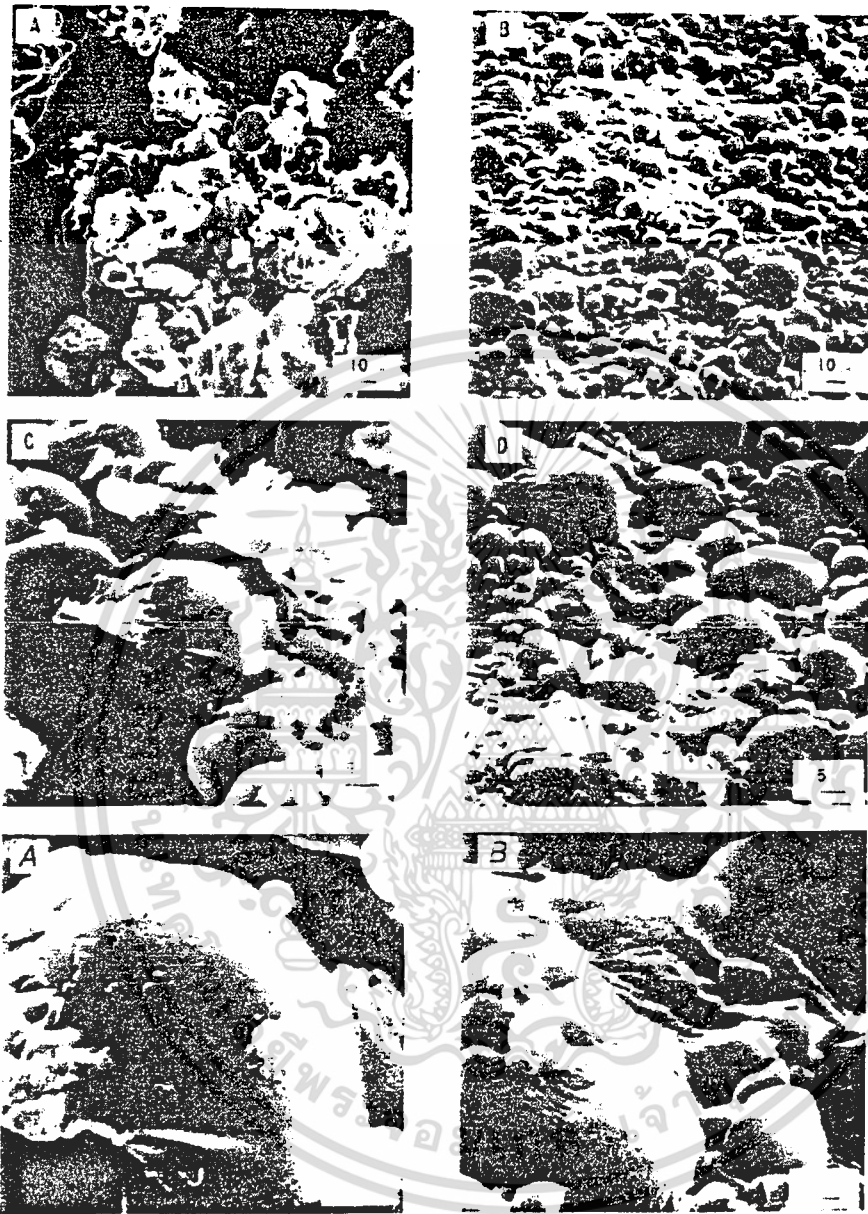
2.3 การเกิดโด

เมื่อนวดแป้งกับน้ำ จะเกิดการจับก้อนของแป้งกับน้ำกลายเป็นก้อนโด ซึ่งมีคุณสมบัติของความยืดหยุ่น จากลักษณะการยืดหยุ่น (Elastic) ความหนืดข้น (viscous) และลักษณะของพลาสติก (plastic) ร่วมกัน ซึ่งเป็นผลจากความเปลี่ยนแปลงภายในของแป้ง ทั้งในทางเคมี กายภาพและชีวภาพ (รูปที่ 2.3) เรียกว่าการเกิดรีโอโลยีของโด (dough rheology) หรือวิทยาการเสกของโด ซึ่งเป็นผลมาจากแรงเค้น (stress) แรงเฉือน (shear) และแรงดึง (tensile) ต่อโด ในระยะเวลาและอุณหภูมิเหมาะสม จึงจะได้โดลักษณะยืดหยุ่นดี ซึ่งทำให้เกิดการผิดรูป (deformation) แบบนอนนิวโทเนียน (non-newtonian) มีลักษณะผสมผสานระหว่างความหนืดและความยืดหยุ่น (visco-elastic) เป็นผลทำให้โครงสร้างและองค์ประกอบทางเคมีในโดเปลี่ยนแปลง โดยมีน้ำที่เติมลงไปเป็นตัวกลางสำคัญ

เมื่อเติมน้ำลงในแป้งนั้น น้ำจะไม่ซึมเข้าไปในแป้งทันที แต่จะเกิดเป็นฟิล์มบางๆ บนผิวแป้ง พอลอกแรงนวดหรือใช้เครื่องผสม เกิดแรงเค้นและแรงเฉือน ทำให้น้ำซึมเข้าไปในแป้ง อยู่ระหว่างเม็ดแป้ง เกิดแรงดึงดูระหว่างแป้งกับน้ำ เป็นผลจากโปรตีนในองค์ประกอบของแป้ง เกิดการรวมตัวของโปรตีน โดยมีน้ำเป็นตัวเชื่อม กลายเป็นร่างแหของกลูเตน คลุ่มเม็ดสตาร์ชซึ่งจะยังไม่ดูดซึมน้ำที่อุณหภูมิของการผสมโดนี้ ขณะผสมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของกลูเตนไปเรื่อยๆ จนถึงจุดที่กลูเตนมีความยืดหยุ่นเหมาะสมทำให้โดไม่ติดมือ หรือตีคานขณะที่ใช้ผสม สามารถดึงยืดให้เป็นฟิล์มบางๆ ได้ (รูปที่ 2.4)

ถ้าทำการผสมต่อไปอีก จะทำให้เกิดแรงเฉือนและแรงเค้นรวมทั้งแรงดึงร่วมกัน มีผลให้กลูเตนฟิล์มหมด ความยืดหยุ่นตัว ทำให้ขาดลงเป็นสาย โดเหนอะหนะติดมือและไหลได้ เนื่องจากการผสมมากเกินไป

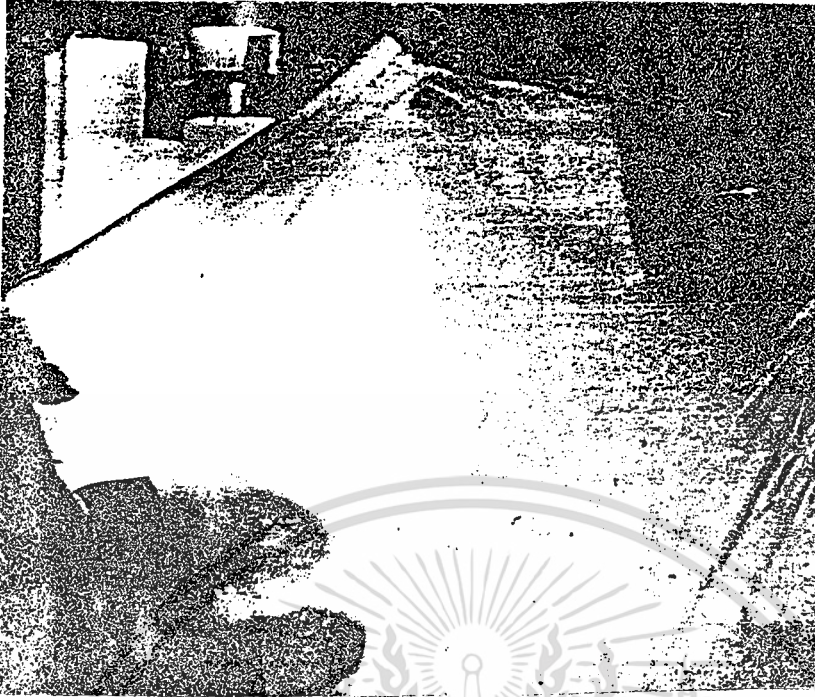
ปริมาณน้ำที่เติมให้ได้โดที่เหมาะสมนั้น ต้องพิจารณาจากปริมาณความชื้นเดิมของแป้ง ซึ่งเป็นปริมาณน้ำชนิดที่เกาะเกี่ยวกับสารอื่นรวมกับน้ำอิสระ โดยทั่วไปมีอยู่ประมาณ 14% ดังนั้น น้ำที่เติมลงไป จะช่วยให้เกิดการเกาะเกี่ยวของน้ำกับสารอื่นจนถึง 25% ของความชื้นหรือเท่ากับ 0.33 กรัมของน้ำต่อน้ำหนักแป้ง 1 กรัม และเมื่อมีน้ำถึง 0.54 กรัมของน้ำต่อน้ำหนักแป้ง 1 กรัม (ประมาณ 35 % ของความชื้น) โดจะมีลักษณะที่เหมาะสม โดยมีส่วนของน้ำอิสระประมาณ 10 % (0.11 กรัมของน้ำต่อน้ำหนักแป้ง 1 กรัม) และน้ำอิสระที่เพิ่มขึ้นนี้จะมีผลทำให้โดอ่อนนุ่ม และมีความลื่นไม่ติดมือ (รูปที่ 5) และสามารถยืดเป็นฟิล์มได้

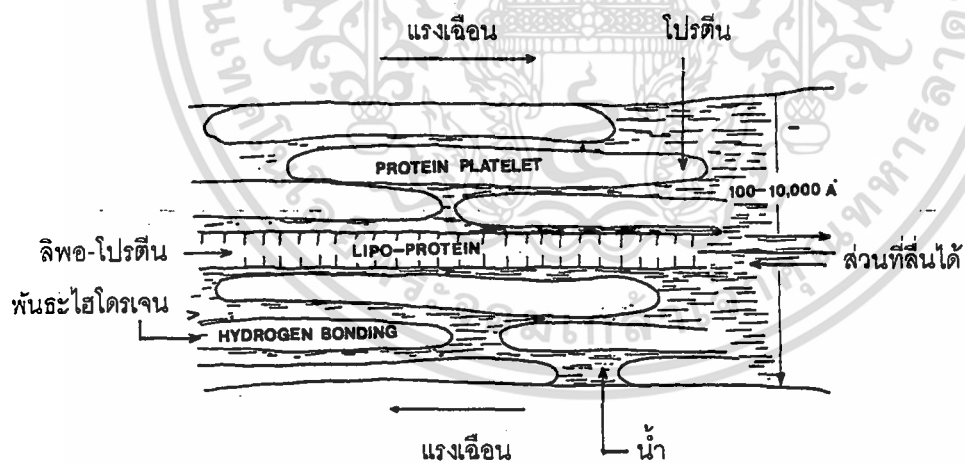
รูปที่ 2.3 การเปลี่ยนแปลงของแกรไฟต์ (A) กลายเป็นเพชร (B) มองผ่านกล้องจุลทรรศน์แบบสแกนนิ่ง (Scanning Electron Microscope)

ที่มา: อรอนงค์, 2532

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.4 แผ่นฟิล์มของโคที่ผสมได้เหมาะสม
ที่มา : อรอนงค์,2532

รูปที่ 2.5 โครงร่างของแผ่นฟิล์มกลูเตน ซึ่งมีน้ำ โปรตีนและลิพอโปรตีนรวมกันอยู่
ที่มา : อรอนงค์,2532

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 การเกิดกลูเตน

กลูเตน เกิดจากการรวมตัวของ ไกลอะดีนและกลูเตนิน ในปริมาณใกล้เคียงกัน ปริมาณกลูเตนที่เกิดขึ้น นับว่าเป็นส่วนใหญ่ของโปรตีน (80-90%) ในแป้ง ไกลอะดีนและกลูเตนินก่อให้เกิดลักษณะโครงสร้างของกลูเตนจากการนวดโดทำให้เกิดแรงยืดเหนียวของพันธะทางเคมีระหว่างกรดอะมิโน หลายรูปแบบ ได้แก่ พันธะโควาเลนต์ (covalent) พันธะไอออนิก (ionic) พันธะไฮโดรเจน และพันธะแวนเดอร์วาลส์ (van der waals) (ตารางที่ 2.1)

พันธะโควาเลนต์ในโครงสร้างของกลูเตน ก็คือพันธะเปปไทด์ที่เชื่อมระหว่างกรดอะมิโน ทั้งลักษณะภายในและภายนอกโมเลกุล ด้วยการใช้อิเล็กตรอนร่วมกันระหว่างสองอะตอมทำให้มีพลังงานสูงในการเชื่อมกันเป็นพันธะรวมทั้งพันธะระหว่างซัลเฟอร์ เรียกว่า ไดซัลไฟด์ (disulfide linkage) ของกรดอะมิโนซิสทีนในโปรตีนโมเลกุล ซึ่งนับเป็นพันธะที่มีความสำคัญต่อความยืดหยุ่นของกลูเตน

ตารางที่ 2.1 พันธะทางเคมีที่สำคัญในโปรตีนของโด

ชนิดของพันธะ	ลักษณะการเกิด	พลังงาน กิโลแคลอรี/โมล
โควาเลนต์	พันธะระหว่างอะตอมด้วยคู่อิเล็กตรอน	30-100
ไอออนิก	พันธะระหว่างประจุตรงกันข้าม	10-100
ไฮโดรเจน	พันธะในลักษณะอิเล็กโตรเนกาทิฟของอะตอมระหว่างไฮโดรเจน (กับออกซิเจน)	2-5
แวนเดอร์วาลส์	พันธะที่เกิดระหว่างกลุ่มที่ไม่มีประจุ	มากถึง 0.5

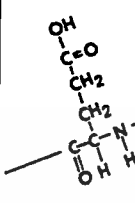
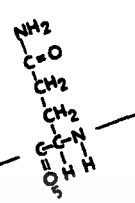
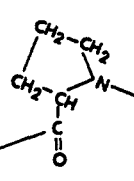
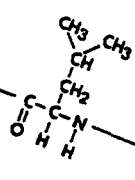
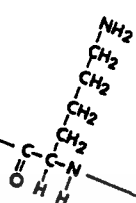
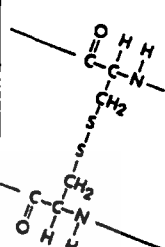
ที่มา : อรอนงค์,2532

2.5 พันธะทางเคมีของกลูเตน

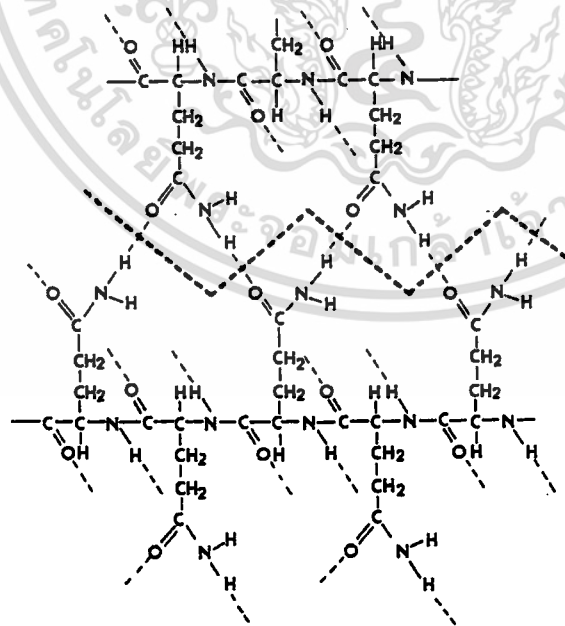
พันธะไอออนิกหรือพันธะเกลือ เกิดจากแรงดึงดูดระหว่างกลุ่มที่มีประจุตรงกันข้ามกัน เป็นพันธะที่มีจำนวนน้อยในกลูเตน ส่วนพันธะไฮโดรเจน เกิดจากแรงดึงดูดระหว่างอะตอมของไฮโดรเจนกับอะตอมของไนโตรเจนหรือออกซิเจนซึ่งถึงแม้ว่าจะมีแรงยึดเหนี่ยวต่ำ แต่ก็มีเป็นจำนวนมากในกลูเตน จึงมีความสำคัญต่อลักษณะโครงสร้างของกลูเตนมากกว่าพันธะชนิดอื่น

สำหรับพันธะแวนเดอร์วาลส์ นั้นเกิดขึ้นระหว่างกรดอะมิโนที่ไม่มีประจุกับกรดไขมันหรือระหว่างสตาร์ชกับกลีเซอไรด์ ซึ่งพันธะนั้นนับว่ามีกำลังอ่อนที่สุด แต่ก็มีส่วนต่อลักษณะของกลูเตนโดยก่อให้เกิดลักษณะไม่ชอบน้ำ (hydrophobic bonds) ระหว่างกลุ่มของโปรตีนที่ไม่มีประจุ (nonpolar group) ได้ (รูปที่ 2.6)

จากรูปที่ 2.7 พันธะไฮโดรเจนมีความสำคัญต่อโครงสร้างของกลูเตนมาก เนื่องจากมีจำนวนมากถึง 42% และมักเกิดขึ้นระหว่างกรดอะมิโนในกลุ่มไทอามิกในรูปกลูตามีน ส่วนกรดอะมิโนโปรลีนมีผลทำให้เกิดการหักหรือเป็นเกลียว (helix) ของพอลิเพปไทด์ซึ่งมีอยู่ประมาณ 14 % สำหรับพันธะที่เกิดระหว่างกลุ่มกรดอะมิโนที่ไม่มีประจุจะมีอยู่ 7% ส่วนที่เกิดพันธะระหว่างประจุบวกหรือประจุลบมีจำนวนน้อย พันธะสำคัญอีกชนิดที่มีผลต่อโครงสร้างของกลูเตน คือ พันธะไดซัลไฟด์ เนื่องจากเป็นพันธะที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ โดยวิธีทางกายภาพและทางเคมีซึ่งวิธีทางกายภาพหมายถึงการผสม การนวดจนเป็นโด มีส่วนให้เกิดการเคลื่อนที่ของพันธะ (Brownian motion) จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งทำให้โครงสร้างกลูเตนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น (รูปที่ 2.8) ส่วนวิธีทางเคมีหมายถึงการเติมสารเคมีซึ่งมีผลให้ปริมาณไดซัลไฟด์เพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยทั่วไปสารประเภทรีดิวซ์ได้แก่ กลูตาไทโอน (glutathione) หรือซิสทีอีน มีผลทำให้พันธะไดซัลไฟด์เพิ่มขึ้นหรือลดลง กลูเตนจึงมีความยืดหยุ่นน้อยลง ส่วนสารประเภทออกซิไดส์ เช่น สารที่มีโบรมेटเป็นองค์ประกอบ จะช่วยให้มีพันธะไดซัลไฟด์ในกลูเตนเพิ่มขึ้น (รูปที่ 2.9)

	กรดกลูตามิก	กลูตามีน	โปรลีน	ลิวซีน	ไลซีน	ซีสทีน
						
ชนิด	กรด.	อะไมด์	ชั้นที่สอง	กลาง	เบส	ซัลเฟอร์
ปริมาณ	?-ต่ำ	42%	14%	7%	1.2%	2.1%
ลักษณะ	ประจุลบ	พันธะไฮโดรเจน	สายเพปไทด์ที่บิด	ไมโทลาร์	ประจุบวก	พันธะ-ซัลเฟอร์

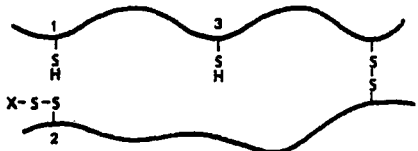
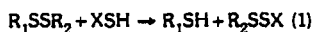
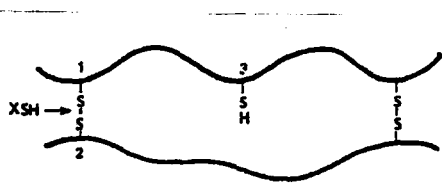
รูปที่ 2.6 ลักษณะพันธะทางเคมีของกรดอะมิโนซึ่งเป็นองค์ประกอบของกลูเตน
ที่มา : อรอนงค์,2532

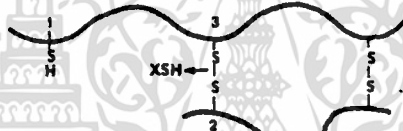
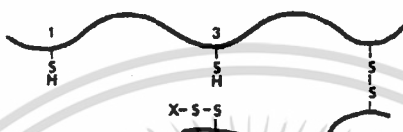
รูปที่ 2.7 ลักษณะการเกาะเกี่ยวของกลูตามีนด้วยพันธะไฮโดรเจน

ที่มา : อรอนงค์,2532

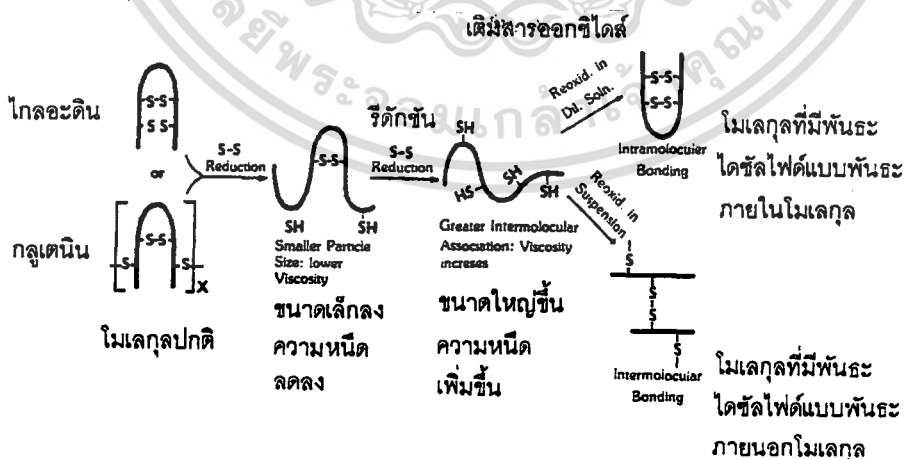
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Brownian motion

รูปที่ 2.8 การเปลี่ยนแปลงโครงร่างและการเคลื่อนย้ายพันธะไดซัลไฟด์ของกรดอะมิโนในกลูเตน
ที่มา : อรอนงค์,2532

รูปที่ 2.9 การเปลี่ยนแปลงของพันธะไดซัลไฟด์ในโมเลกุลของกลูเตน
(ทั้งจากไกลอะดินและกลูเตนิน)

ที่มา : อรอนงค์,2532

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในขณะที่ทั้ง ไกลอะดินและกลูเตนิน ซึ่งมีพันธะไดซัลไฟด์เหมือนกันนั้น ปรากฏว่า ลักษณะพันธะของไกลอะดินจะเป็นการเชื่อมกันภายในโมเลกุลมาก (intra molecular bonding) ส่วนกลูเตนินมีพันธะแบบเชื่อมภายนอกโมเลกุลมากกว่าแบบแรก (inter molecular bonding) ลักษณะที่ต่างกันนี้ เนื่องจากองค์ประกอบของกรดอะมิโน ที่เรียงลำดับในสายพอลิเพปไทด์ที่ต่างกัน มีผลทำให้โครงร่างและลักษณะของไกลอะดินและกลูเตนินต่างกันในทางกายภาพ กล่าวคือ ไกลอะดินจะมีน้ำหนักโมเลกุลระหว่าง 20,000 ถึง 40,000 เนื่องจากมีพันธะเชื่อมภายในเป็นส่วนมาก ส่วนกลูเตนินจะมีน้ำหนักโมเลกุลมากกว่าระหว่าง 50,000 ถึง 1,000,000 หรือมากกว่า ดังนั้น ไกลอะดินจึงมีคุณสมบัติในการไหลยืดได้ดีกว่ากลูเตนินซึ่งมีลักษณะเหนียวคล้ายยาง แต่เมื่อรวมกันเป็นกลูเตนจะได้ลักษณะเหมาะสม มีความยืดหยุ่นพอดี (รูปที่ 2.10)

รูปที่ 2.10 ลักษณะทางกายภาพของ (ก) กลูเตน (ข) กลูเตนิน (ค) ไกลอะดิน

ที่มา : อรอนงค์, 2532

2.6 ผลิตภัณฑ์หมี่กึ่ง

ผลิตภัณฑ์หมี่กึ่งเป็นอาหารมังสวิรัตชนิดหนึ่ง ซึ่งการรับประทานอาหารมังสวิรัตเป็นการรับประทานอาหารที่ได้จากพืชไม่รับประทานเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ของเนื้อสัตว์ โดยผลิตภัณฑ์หมี่กึ่งนี้จะผลิตได้จากการนำแป้งสาลีมาวดกกับน้ำด้วยมือหรือเครื่องผสมจนเกิดเป็นก้อนโด จากนั้นนำก้อนโดที่ได้มาล้างน้ำเพื่อให้ส่วนของแป้งและโปรตีนที่ละลายน้ำหลุดออก เหลือเพียงโปรตีนที่ไม่ละลายน้ำ เรียกว่า กลูเตน แล้วนำกลูเตนที่ได้นำไปทำให้สุก หมี่กึ่งที่ดีจะมีความเหนียวและมีความยืดหยุ่นที่เหมาะสม สีขาวขุ่น ไม่มีกลิ่นของด่างและกลิ่นเหม็นเปรี้ยว ซึ่งเหมาะสมที่จะนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่ต้องการต่อไป ซึ่งในปัจจุบันนี้ผลิตภัณฑ์หมี่กึ่งเป็นอาหารมังสวิรัตที่ได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากมีสารอาหารโปรตีนสูงสามารถใช้เป็นแหล่งของอาหารโปรตีนแทนเนื้อสัตว์ได้

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

3.1 วัตถุประสงค์

แป้งสาลี

3.2 อุปกรณ์และเครื่องมือ

- เครื่องนวด
- เครื่องชั่ง
- อลูมิเนียมแคน (Aluminium can)
- เครื่องชั่งน้ำหนักหยาบ Mettler รุ่น PE 3000
- เครื่องชั่งน้ำหนักละเอียด Mettler รุ่น AE 50
- เครื่องแก้ว ได้แก่ บีกเกอร์ กระจกบอควง ปีเปต แท่งแก้วคน ขวดวัดปริมาตร เป็นต้น
- เครื่องวัดเนื้อสัมผัส (Texturometer) รุ่น TA-XT2
- ชุดวิเคราะห์ปริมาณโปรตีน (Kjeldahl Apparatus)
- ตู้อบลมร้อน (Hot air oven)
- โถดูดความชื้น (Desiccator)

3.3 สารเคมี

- สารละลายกรดไฮโดรคลอริก 0.1N
- น้ำกลั่น
- กรดซัลฟูริกเข้มข้น (conc. H_2SO_4)
- โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH)
- กรดบอริก 2%
- โพแทสเซียมซัลเฟต (K_2SO_4)
- คอปเปอร์ซัลเฟต ($CuSO_4 \cdot 5H_2O$)
- โบรโมครีซอลกรีน (Bromocresol green)
- เมทิลเรด (Methyl red)
- แอลกอฮอล์ 95%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 วิธีการทดลอง

3.4.1 ศึกษาวิธีการผลิตหมี่กึ่งเบืองตัน

วิธีการทำหมี่กึ่ง มีขั้นตอนการผลิตเบืองตันดังนี้

1. ใช้น้ำแป้ง 500 กรัมนำไปร่อนให้กระจายตัว แล้วเติมน้ำ 330 กรัม
2. ผสมน้ำกับแป้ง นวดให้เข้ากันโดยใช้เครื่องนวด โดยเริ่มความเร็วที่ระดับ 2 จนเข้ากัน แล้วปรับให้เป็นระดับ 4 นวดเป็นเวลา 15 นาที
3. นำก้อนแป้งที่ได้ไปล้างน้ำในกะละมังสแตนเลสขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 32 ซม. ด้วยการบีบนวดก้อนแป้งเพื่อล้างแป้งออกให้เหลือเฉพาะกลูเตนซึ่งมีลักษณะเหนียวยืดหยุ่น โดยทำซ้ำ 3 ครั้ง
4. พักกลูเตนที่ได้ไว้ 10 นาที แล้วนวดต่อด้วยมืออีก 5 นาที
5. นำกลูเตนที่ได้มาปั้นเป็นก้อนขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 ซม. แล้วนำไปต้ม จนสุก ในน้ำเดือดประมาณ 10 นาที แล้วเก็บไว้ในตู้เย็นเพื่อรอทำการแปรรูปเป็นอาหารต่อไป

3.4.2 ศึกษาชนิดของแป้งสาลีที่เหมาะสมต่อการผลิตหมี่กึ่ง

ทดลองใช้แป้งสาลี 3 ชนิด ได้แก่ แป้งขนมปัง แป้งคุกกี้ และแป้งเค้ก นำมาผลิตหมี่กึ่งตามขั้นตอนการผลิตเบืองตันที่ได้จากการทดลองที่ 3.4.1 ทำการตรวจสอบคุณภาพของหมี่กึ่งที่ได้ โดยการทดสอบลักษณะทางประสาทสัมผัสด้านความเหนียว ด้วยการชิมโดยใช้การทดสอบแบบ ให้คะแนน (Hedonic score)

3.4.3 ศึกษาอัตราส่วนน้ำที่เหมาะสมในการผลิตหมี่กึ่ง

ใช้แป้งสาลีชนิดที่เหมาะสมที่สุดจากการทดลองที่ 3.4.2 มาทดลองปรับอัตราส่วนน้ำต่อแป้งสาลีที่ใช้ในการผลิตหมี่กึ่งโดยอัตราส่วนที่ใช้คือ แป้งสาลี 500 กรัมต่อน้ำ 300, 330 และ 360 กรัมและทำการตรวจสอบคุณภาพโดยการทดสอบลักษณะทางประสาทสัมผัสด้านความเหนียว ด้วยการชิมโดยใช้การทดสอบแบบให้คะแนน (Hedonic score)

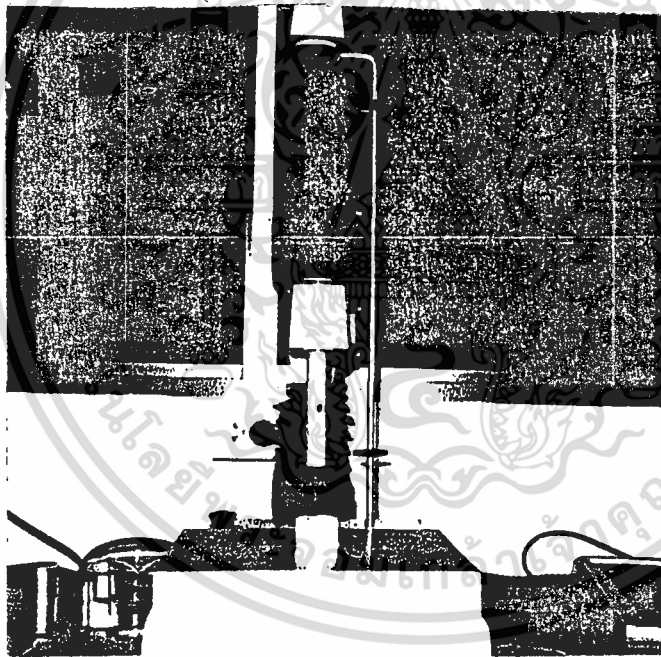
3.4.4 ศึกษาระยะเวลาที่ใช้ในการพักกลูเตนเพื่อให้ได้หมี่กึ่งที่มีความเหนียวเหมาะสม

ใช้แป้งสาลีชนิดที่เหมาะสมที่สุดจากการทดลองที่ 3.4.2 และอัตราส่วนน้ำที่เหมาะสมที่สุดจากการทดลองที่ 3.4.3 มาทดลองปรับระยะเวลาการพักกลูเตนที่ใช้ในการผลิตหมี่กึ่งโดยใช้เวลา 10, 20 และ 30 นาที และทำการตรวจสอบคุณภาพโดยการทดสอบลักษณะทางประสาทสัมผัสด้านความเหนียว ด้วยการชิมโดยใช้การทดสอบแบบให้คะแนน (Hedonic score)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4.5 ศึกษาคุณสมบัติของหมี่กึ่ง

1. ศึกษาลักษณะเนื้อสัมผัสของหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากการทดลองที่ 3.4.2 ถึง 3.4. โดยนำมาทดสอบลักษณะเนื้อสัมผัสของผลิตภัณฑ์ด้วยเครื่องวัดลักษณะเนื้อสัมผัส (Texturometer) รุ่น TA-XT2 (รูปที่ 3.1)

รูปที่ 3.1 แสดงเครื่องวัดเนื้อสัมผัสรุ่น TA-XT2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หมี่กึ่งที่ผลิตได้นำมาศึกษาคุณสมบัติทางด้านต่างๆของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด โดยทำการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

2.1. ตรวจสอบคุณภาพทางเคมี

หาปริมาณความชื้น โดยวิธีของ (AOAC,1984)

หาเปอร์เซ็นต์โปรตีน โดยวิธีของ (AOAC,1984)

2.2. ตรวจสอบคุณภาพทางกายภาพ

ทดสอบลักษณะทางประสาทสัมผัสด้านสี กลิ่น ความเหนียว และการยอมรับรวมด้วยการชิม โดยใช้การทดสอบแบบให้คะแนน(Hedonic score)

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

4.1. ผลของชนิดของแป้งสาลีที่เหมาะสมต่อการผลิตหมี่กึ่ง

ชนิดของแป้งสาลีที่นำมาทดลองผลิตหมี่กึ่ง 3 ชนิด คือ แป้งขนมปัง แป้งคุกกี้ และแป้งเค้ก แสดงผลดังตารางที่ 4.1 จะเห็นว่าหมี่กึ่งที่ได้จากแป้งขนมปังจะได้ลักษณะที่ดีที่สุด คือมีความเหนียว ชืดหยุ่นมากที่สุด ดึงให้ขาดยาก เมื่อใช้มือกดและปล่อยจะกลับคืนสภาพเดิม มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตมากที่สุดคือ 62% และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด ในขณะที่หมี่กึ่งที่ได้จากแป้งคุกกี้จะได้ลักษณะหมี่กึ่งที่มีความเหนียว และยืดหยุ่นน้อยกว่าแป้งขนมปัง และมีเปอร์เซ็นต์ผลผลิต 54% และหมี่กึ่งที่ได้จากแป้งเค้กมีลักษณะเนื้อสัมผัสนุ่ม และไม่เหนียว และมีเปอร์เซ็นต์ผลผลิต 45% เมื่อได้ทำการทดสอบคุณลักษณะทางประสาทสัมผัส พบว่าแป้งขนมปังและแป้งคุกกี้ไม่มีความแตกต่างกัน ในขณะที่แป้งคุกกี้และแป้งเค้กไม่มีความแตกต่างกันด้วย แต่แป้งขนมปังและแป้งเค้กมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.05$)

แป้งสาลีแต่ละชนิดมีปริมาณโปรตีนแตกต่างกัน โดยแป้งขนมปัง แป้งคุกกี้ และแป้งเค้กมีปริมาณโปรตีนประมาณ 14 % ,10-12% และ9% ตามลำดับ ดังนั้นการทดลองครั้งนี้จึงศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปริมาณของโปรตีนในแป้งสาลีที่เหมาะสมต่อการผลิตหมี่กึ่ง ปริมาณโปรตีนในแป้งสาลีมีผลโดยตรงกับคุณภาพของหมี่กึ่ง โดยเปอร์เซ็นต์โปรตีนจะแปรผันตรงกับความเหนียวของหมี่กึ่ง และปริมาณของผลผลิตที่ได้

จากผลการทดลองดังกล่าว ได้ทำการเลือกแป้งขนมปัง เพื่อใช้ทำการทดลองในขั้นต่อไป เนื่องจากเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด ได้ลักษณะเนื้อสัมผัสที่ดีที่สุด และมีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตสูงที่สุด

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะของกล้ามเนื้อก่อนและหลังการดื่ม เวย์เข้มข้นผลผลิต และคะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัส เมื่อใช้แป้งสาลีชนิดต่างๆกัน

ชนิดแป้งสาลี	ลักษณะของกล้ามเนื้อ (ก่อนดื่ม)	ลักษณะของหมี่กึ่ง (หลังดื่ม)	เปอร์เซ็นต์ ผลผลิต	คะแนนการทดสอบทาง ประสาทสัมผัส (ความเหนียว)
แป้งขนมปัง	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความ เหนียวและยืดหยุ่น	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสมี ความเหนียวดีให้ขาดยาก เมื่อใช้มือ กดและปล่อยจะกลับคืนสภาพเดิม	62	3.6 ^a
แป้งทูกี้	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความ เหนียวและยืดหยุ่นแต่น้อย กว่าแป้งขนมปัง	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสมี ความเหนียวน้อยกว่าแป้งขนมปัง ดึง ให้ขาดยาก เมื่อใช้มือกดและปล่อยจะ กลับคืนสภาพเดิม	54	2.9 ^{ab}
แป้งเค้ก	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อและ นุ่ม	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสนุ่ม และ ไม่เหนียว	45	1.8 ^b

หมายเหตุ ตัวอักษรที่เหมือนกันตามแนวตั้ง (Column) หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น (P= 0.05)

4.2. ผลของอัตราส่วนน้ำกับแป้งที่ใช้ในการผลิตหมี่กึ่ง

อัตราส่วนน้ำกับแป้งที่ใช้ในการผลิตหมี่กึ่ง 3 อัตราส่วน คือ น้ำ 300 กรัม 330 กรัมและ 360 กรัมต่อแป้งสาลี 500 กรัม แสดงผลตารางที่ 4.2 จะเห็นได้ว่าการใช้อัตราส่วนน้ำ 360 กรัม/แป้ง 500 กรัมจะได้ลักษณะหมี่กึ่งที่ดีที่สุด คือมีความเหนียวและยืดหยุ่นที่เหมาะสม มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตต่ำสุดคือ 58% แต่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด ในขณะที่ใช้อัตราส่วนน้ำ 300 กรัม/แป้ง 500 กรัม หมี่กึ่งที่ได้มีความเหนียวมาก มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตสูงที่สุดคือ 68% แต่ได้คะแนนการยอมรับของผู้บริโภคน้อยที่สุด และอัตราส่วนน้ำกับแป้งในอัตราส่วนน้ำ 330 กรัม/แป้ง 500 กรัมจะได้ลักษณะหมี่กึ่งที่มีความเหนียวรองจากอัตราส่วนน้ำ 300 กรัม/แป้ง 500 กรัม มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิต 62% เมื่อได้ทำการทดสอบคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสพบว่า อัตราส่วนน้ำทั้ง 3 อัตราส่วนไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($P = 0.05$)

อัตราส่วนน้ำกับแป้งที่ใช้ในการผลิตหมี่กึ่งมีผลกับปริมาณผลผลิตที่ได้(อรอนงค์,2532) ดังนั้น ในการทำการทดลองครั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงอัตราส่วนของปริมาณน้ำกับแป้งที่เหมาะสมที่จะนำมาผลิตหมี่กึ่ง โดยอัตราส่วนน้ำมีผลกับขั้นตอนการผลิต และปริมาณกฏูเตนที่เหลืออยู่หลังขั้นตอนการล้างน้ำ ซึ่งอัตราส่วนน้ำแปรผกผันกับเปอร์เซ็นต์ผลผลิต

จากการทดลองดังกล่าวจึงได้เลือกอัตราส่วนน้ำที่ 360 กรัม/แป้ง 500 กรัม ไปทำการทดลองขั้นต่อไป เพราะมีคะแนนของผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสสูงที่สุด ซึ่งแสดงว่าเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด

ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะของกลูเตนก่อนและหลังการต้ม แปร์เซ็นต์ผลผลิต และคะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัส เมื่อใช้อัตราส่วนน้ำกับแป้งสาลี
 ต่างๆ

อัตราส่วนน้ำกับแป้ง	ลักษณะของกลูเตน (ก่อนต้ม)	ลักษณะของหมี่กึ่ง (หลังต้ม)	เปอร์เซ็นต์ ผลผลิต	คะแนนการทดสอบทาง ประสาทสัมผัส (ความเหนียว)
น้ำ 300 กรัม / แป้ง 500 กรัม	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความ เหนียวและยืดหยุ่น	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสมีความ เหนียวมาก ดึงให้ขาดยาก เมื่อใช้มือกด และปล่อยจะกลับคืนสภาพเดิม	68	2.5 ^a
น้ำ 330 กรัม / แป้ง 500 กรัม	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความ เหนียวและยืดหยุ่น	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสมีความ เหนียว ดึงให้ขาดยาก เมื่อใช้มือกดและ ปล่อยจะกลับคืนสภาพเดิม	62	2.6 ^a
น้ำ 360 กรัม / แป้ง 500 กรัม	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความ เหนียวและยืดหยุ่น	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสมีความ เหนียว ดึงให้ขาดง่ายกว่าใช้น้ำ 330 กรัม เมื่อใช้มือกดและปล่อยจะกลับคืน สภาพเดิม	58	3.4 ^a

หมายเหตุ ตัวอักษรที่เหมือนกันตามแนวตั้ง (Column) หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น (P= 0.05)

4.3 ผลของระยะเวลาที่ใช้ในการพักฤดูเตนในการผลิตหมี่กึ่ง

เวลาพักฤดูเตนในการผลิตหมี่กึ่ง 3 เวลา คือ พักฤดูเตน 10 นาที 20 นาที และ 30 นาที แสดงผลตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าเวลาพักฤดูเตนที่ 10 นาทีที่มีความเหนียวที่เหมาะสม มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตมากที่สุดคือ 58% และมีคะแนนของผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด ในขณะที่ถ้าใช้เวลาพักฤดูเตนที่ 20 และ 30 นาที จะทำให้หมี่กึ่งที่ได้มีลักษณะที่เหนียวมากขึ้นเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคน้อยลง และมีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตที่ได้ 54% ,52% ตามลำดับ เมื่อได้ทำการทดสอบลักษณะทางประสาทสัมผัสพบว่าเวลาที่ใช้ในการพักฤดูเตนทั้ง 3 เวลา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($P = 0.05$)

การพักฤดูเตนเป็นระยะเวลาแตกต่างกันหลังนำไปล้างน้ำมีผลต่อคุณภาพต่อหมี่กึ่งที่ได้ในด้านความเหนียว (จิตชนา,2525) โดยถ้าใช้เวลาในการพักนานจะทำให้ได้หมี่กึ่งที่มีความเหนียวมากดังนั้นจึงได้มีการทำการทดลองนี้เพื่อให้ได้เวลาในการพักฤดูเตนที่เหมาะสมในการทำหมี่กึ่ง

จากการทดลองดังกล่าวจึงได้เลือกใช้เวลาพักฤดูเตนที่ 10 นาที นำไปทำการทดลองต่อไป เนื่องจากมีคะแนนผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสสูงที่สุด มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตมากที่สุด และใช้เวลาในการผลิตน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.3 แสดงลักษณะของกลูเตนก่อนและหลังการต้ม แปร์เซ็นต์ผลผลิต และคะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัส เมื่อใช้ช่วงเวลาพักกลูเตนต่างๆกัน

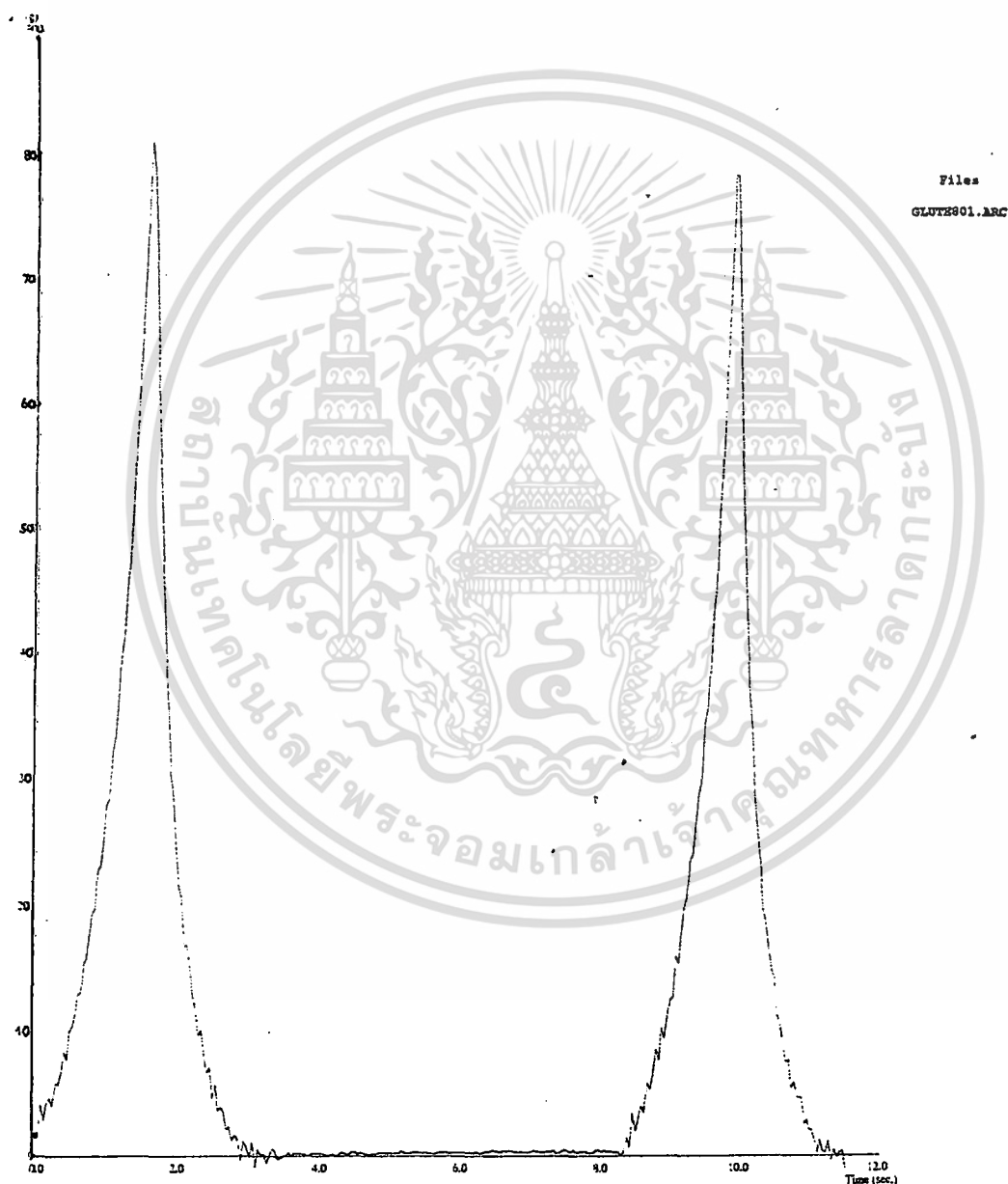
เวลาที่ใช้ในการพักกลูเตน	ลักษณะของกลูเตน (ก่อนต้ม)	ลักษณะของหมี่กึ่ง (หลังต้ม)	เปอร์เซ็นต์ผลผลิต	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัส (ความเหนียว)
10 นาที	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความเหนียวและยืดหยุ่น	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสมีความเหนียวดึงให้ขาดยาก เมื่อใช้มือกดและปล่อยจะกลับคืนสภาพเดิม	58	3.3 ^a
20 นาที	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความเหนียวและยืดหยุ่นมากขึ้น	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสมีความเหนียวมากขึ้นดึงให้ขาดยาก เมื่อใช้มือกดและปล่อยจะกลับคืนสภาพเดิม	54	3.1 ^a
30 นาที	สีครีม มีกลิ่นแป้ง เนื้อมีความเหนียวและยืดหยุ่นมาก	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้ง เนื้อสัมผัสเหนียวมาก ดึงให้ขาดยากมาก ลักษณะเมื่อกดเหนียวเหมือนหนังยาง	52	2.3 ^a

หมายเหตุ ตัวอักษรที่เหมือนกันตามแนวตั้ง (Column) หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น (P= 0.05)

4.4. ผลของลักษณะเนื้อสัมผัสของหมี่กึ่งที่ผลิตได้

ลักษณะเนื้อสัมผัสของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เมื่อนำมาวัดค่าแรงกดทับเพื่อตรวจวัดความเหนียวของผลิตภัณฑ์โดยใช้เครื่องวัดลักษณะเนื้อสัมผัส (Texturometer) กดทับตัวอย่างที่มีขนาด 1 ลูกบาศก์เซนติเมตร ด้วยหัววัดขนาด P 0.25S และระยะทางในการกด 50% ของขนาดตัวอย่าง ผลของลักษณะเนื้อสัมผัสด้านความเหนียวของหมี่กึ่งแสดงดังรูปที่ 4.1 ซึ่งมีค่า Maximum force เฉลี่ยเท่ากับ $85.0g \pm 12.25g$ และค่า Springiness (recovery work) เฉลี่ยเท่ากับ $87.25 gs. \pm 0.47gs.$

Stable Micro Systems - Texture Expert

รูปที่ 4.1: กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรง (กรัม) กับเวลา (วินาที) โดยใช้เครื่องวัดลักษณะเนื้อสัมผัส (Texturometer)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 การศึกษาคุณสมบัติต่างๆของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด

การเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้กับหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาดเพื่อศึกษาความแตกต่างทางด้านเคมีและกายภาพ รวมถึงการทดสอบทางประสาทสัมผัสของผู้ที่เคยและไม่เคยรับประทานอาหารมั่งสวิร์ตี

ผลของการเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้กับหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด แสดงผลดังตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5 จากการทดลองพบว่าลักษณะทางเคมีของหมี่กึ่งที่ผลิตได้มีเปอร์เซ็นต์ความชื้น 68.69% ซึ่งน้อยกว่าที่มีขายตามท้องตลาด และมีเปอร์เซ็นต์โปรตีน 13.46% ซึ่งมากกว่าหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาดที่มีเปอร์เซ็นต์ความชื้น 69.25% และมีเปอร์เซ็นต์โปรตีน 12.18% ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพบางประการของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เมื่อเปรียบเทียบกับหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด

ผลิตภัณฑ์	เปอร์เซ็นต์ความชื้น	เปอร์เซ็นต์โปรตีน	ลักษณะของหมี่กึ่ง
หมี่กึ่งที่ผลิตได้	68.69	13.46	สีขาว มีกลิ่นแป้ง เล็กน้อยนุ่ม และยืดหยุ่นมากกว่าหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด
หมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด	69.25	12.18	สีขาวขุ่น มีกลิ่นแป้งเล็กน้อย นุ่มและยืดหยุ่นเล็กน้อย

ตารางที่ 4.5 แสดงคะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสด้าน สี กลิ่น ความเหนียวและการยอมรับรวมของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับหมี่กึ่งที่ขายตามท้องตลาดของผู้ทดสอบที่เคยและไม่เคยรับประทานอาหารมังสวิรัต

ผลิตภัณฑ์	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัส							
	สี		กลิ่น		ความเหนียว		การยอมรับโดยรวม	
	เคย	ไม่เคย	เคย	ไม่เคย	เคย	ไม่เคย	เคย	ไม่เคย
หมี่กึ่งที่ผลิตได้	3.6 ^a	3.4 ^a	3.1 ^a	3.0 ^a	3.4 ^a	3.3 ^a	3.4 ^a	3.3 ^a
หมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาด	3.8 ^a	3.2 ^a	3.2 ^a	2.9 ^a	3.7 ^a	3.5 ^a	3.6 ^a	3.4 ^a

หมายเหตุ ตัวอักษรที่เหมือนกันตามแนวตั้ง (Column) หมายถึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น (P= 0.05)

เคย หมายถึง ผู้ทดสอบชิมที่เคยรับประทานอาหารมังสวิรัต

ไม่เคย หมายถึง ผู้ทดสอบชิมที่ไม่เคยรับประทานอาหารมังสวิรัต

บทที่ 5

สรุปผลการทดลอง

1. แป้งสาลีที่เหมาะสมที่จะนำมาผลิตหมี่กึ่งคือแป้งขนมปังเนื่องจากมีคะแนนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด และมีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตสูงสุด 62 เปอร์เซ็นต์
2. อัตราส่วนน้ำกับแป้งที่เหมาะสมจะนำมาผลิตหมี่กึ่งคือ ที่อัตราส่วนน้ำ 360 กรัม/แป้ง 500 กรัม เนื่องจากมีคะแนนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด และมีเปอร์เซ็นต์ผลผลิต 58 เปอร์เซ็นต์
3. เวลาในการพักกลูเตนที่เหมาะสมจะนำมาผลิตหมี่กึ่งคือ 10 นาทีเนื่องจากมีคะแนนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากที่สุด มีเปอร์เซ็นต์ผลผลิตสูงสุดคือ 58 เปอร์เซ็นต์ และใช้เวลาในการผลิตน้อยที่สุด
4. การทดสอบลักษณะเนื้อสัมผัส โดยใช้เครื่องวัดลักษณะเนื้อสัมผัส (Texturometer) จะได้ค่า Maximum force เนื้อสัมผัสของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เท่ากับ $85.0 \text{ g} \pm 12.25 \text{ g}$
ค่า Springiness (recovery work) เนื้อสัมผัสของหมี่กึ่งที่ผลิตได้เท่ากับ $87.25 \text{ gs} \pm 0.47 \text{ gs}$.
5. หมี่กึ่งที่ผลิตได้มีเปอร์เซ็นต์ความชื้นน้อยกว่าหมี่กึ่งที่ขายตามท้องตลาดแต่มีเปอร์เซ็นต์โปรตีนมากกว่าหมี่กึ่งที่ขายตามท้องตลาด และผลการทดสอบลักษณะทางประสาทสัมผัสทั้งผู้ชิมที่เคยและไม่เคยทานมังสวิรัต พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P=0.05$)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของหมี่กึ่งที่ผลิต โดยเฉพาะในด้านกลิ่นและรสชาติ โดยอาจเพิ่มส่วนผสมต่างๆ เพื่อเพิ่มการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้ชิม
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่มีผลต่อคุณภาพของหมี่กึ่งเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- จิตชนา แจ่มเมฆ และอรอนงค์ นัยวิกุล. 2525. เบเกอรี่เทคโนโลยีเบื้องต้น. ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 243 หน้า.
- ศิริลักษณ์ สิ้นชวลัย. 2525. ทฤษฎีอาหาร. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 247 หน้า.
- อรอนงค์ นัยวิกุล . 2532. ข้าวสาลี. ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 371 หน้า.
- อรอนงค์ นัยวิกุล . 2538. เคมีธัญญาหาร. ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 148 หน้า.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์ความชื้น

การวิเคราะห์ความชื้นโดยใช้วิธีของ AOAC (1984)

วิธีการ

1. อบ aluminium can ที่อุณหภูมิ 105°ซ เป็นเวลา 1-2 ชั่วโมง ตั้งทิ้งไว้ให้เย็นใน desicator ชั่งน้ำหนักอย่างละเอียด
2. ชั่งตัวอย่างน้ำหนักแน่นอนประมาณ 5 กรัม ใส่ลงใน aluminium can จากข้อ 1 นำไปอบที่อุณหภูมิ 105°ซ เป็นเวลา 18 ชั่วโมง ตั้งทิ้งไว้ให้เย็นใน desicator
3. ชั่งน้ำหนัก aluminium can ก่อนนำค่าต่างๆ ไปคำนวณหาปริมาณความชื้นจากน้ำหนักที่หายไป เปอร์เซ็นต์ความชื้นที่ได้คิดเป็นเปอร์เซ็นต์

$$\text{เปอร์เซ็นต์ความชื้น} = \frac{\text{น้ำหนักของตัวอย่างที่หายไป}}{\text{น้ำหนักเริ่มต้นของตัวอย่าง}} \times 100\%$$

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ปริมาณโปรตีน

การวิเคราะห์โปรตีนโดยใช้ Kjeldahl Method (AOAC,1984)

สารเคมี

- สารละลายกรดไฮโดรคลอริก 0.1N
- น้ำกลั่น
- กรดซัลฟูริกเข้มข้น (conc. H_2SO_4)
- โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH)
- กรดบอริก 2%

คาตาลิสต์ ประกอบด้วย

- โปตัสเซียมซัลเฟต (K_2SO_4)
- คอปเปอร์ซัลเฟต ($CuSO_4 \cdot 5H_2O$)

Mix indicator

- โบรโมครีซอลกรีน (Bromocresol green)
- เมทิลเรด (Methyl red)
- แอลกอฮอล์ 95%

1. เตรียม Bromocresol green 0.1 % (ใน แอลกอฮอล์ 95%) และ Methyl red 0.1 % (ใน แอลกอฮอล์ 95%)

2. ผสม Bromocresol green 1 มล. กับ Methyl red 2 มล. ในขวด หยดสารละลายดังกล่าว 4 หยด (มีปริมาณ 0.05 มล.)

วิธีการ

1. ชั่งตัวอย่างอาหาร 1 กรัม (ถ้าเป็นอาหารที่มีโปรตีนต่ำ เช่น ผลไม้ ชั่งตัวอย่าง 5 กรัม ผัก 3 กรัม เป็นต้น) ใส่ลงใน Kjeldahl Flask ขนาด 250 มล. อย่าให้ตัวอย่างเกาะตามคอขวด
2. เติมคาตาลิสต์ 7 กรัมและกรดซัลฟูริกเข้มข้น 20 มล.
3. นำ Kjeldahl Flask ไปตั้งบนชุดเครื่องย่อยโปรตีนที่มีระบบดูดไอกรดที่ดี ใช้เครื่องย่อยโปรตีน Buchi 425 ใช้เวลาประมาณ 1 ชม. หรือจนกระทั่งสารละลายมีสีฟ้าใส
4. ปล่อยให้สารละลายสีฟ้าอ่อนเย็น และหมดควันของไอกรด
5. หยดสารละลายกรดบอริก 2% ปริมาณ 100 มล. ใส่ลงใน Erlenmeyer flask ขนาด 250 มล. ที่แห้งสะอาด หยดindicator 4 หยด เขย่าสารละลายก่อนนำไปวางใต้เครื่องกลั่นให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลาย คอนเดนเซอร์จุ่มลงในตัวอย่างสารละลาย นำ Kjeldahl Flask ที่ได้จากข้อ 4 ตั้งบนชุดเครื่องกลั่นโปรตีน Buchi 321 เปิดเครื่อง เติมน้ำกลั่นลงไปจนปริมาณสารละลายได้ถึง 100 มล. เติม NaOH 40% ลงไปทำปฏิกิริยาจนกระทั่งสารละลายเปลี่ยนเป็นสีด่างกลั่นโปรตีนเป็นเวลา 4 นาที

6. เมื่อกลิ่นโปรตีนครบเวลาครบระดับของ Erlenmeyer flask ให้ปลายคอนเดนเซอร์ อยู่เหนือระดับของเหลว 1 ซม. ล้างปลายคอนเดนเซอร์ด้วยน้ำกลั่น รอให้ปฏิกิริยาคำเนินต่อไปประมาณ 1-2 นาที ก่อนนำไปไตเตรทกับสารละลายกรดไฮโดรคลอริก 0.1N จนสีน้ำเงินเปลี่ยนไปเป็นไม่มีสี

7. ทำการทดลองกับ Blank เหมือนกับตัวอย่างทุกประการ

$$\text{เปอร์เซ็นต์โปรตีน(Crude Protein)} = \frac{5.7 \times 1.4 \times Cx(A-B)}{\text{น้ำหนักตัวอย่าง}}$$

น้ำหนักตัวอย่าง

เมื่อ A = มิลลิลิตรของสารละลายกรดไฮโดรคลอริกที่ใช้ไตเตรทตัวอย่าง

B = มิลลิลิตรของสารละลายกรดไฮโดรคลอริกที่ใช้ไตเตรท Blank

C = นอร์มอลของสารละลายกรดไฮโดรคลอริก

ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์เนื้อสัมผัส

การวิเคราะห์เนื้อสัมผัส โดยใช้เครื่องวัดลักษณะเนื้อสัมผัส (Texturometer)

วิธีการ

1. เตรียมตัวอย่าง โดยตัดหมีกึ่งเป็นก้อนสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ ขนาด 1 x 1x 1 ซม.
2. ใช้โปรแกรม Texture Profile Analysis (TPA)
3. นำตัวอย่างที่เตรียมไว้วางบนแท่นกด โดยใช้หัววัดขนาด P 0.25S ระยะทางที่

กด 50% ของขนาดตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการคำนวณและในตารางมีดังนี้คือ

SOV = Source of Variation

df = degree of freedom

SS = Sum of Square

MS = Mean Square

* = มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

ตารางภาคผนวก 1 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติของชนิดแป้งสาลีที่เหมาะสมต่อการผลิตหมี่กึ่ง ในการทดลองที่ 3.4.2 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	29	59.37			
Treatment	2	16.47	8.24	4.34*	3.5546
Judge	9	8.7	0.97	0.51	2.4563
Error	18	34.2	1.9		

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของชนิดของแป้งสาลีที่เหมาะสมต่อการผลิตหมี่กึ่ง ด้วยวิธี DMRT (Duncan's New Multiple range test)

อันดับที่	1	2	3
ชนิดของแป้งสาลี ^(ก)	T1	T2	T3
ค่าเฉลี่ย	3.6 ^a	2.9 ^{ab}	1.8 ^b

a,b,c อักษรที่เหมือนกันตามแนวนอน ไม่มีความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

หมายเหตุ (ก)

T1 หมายถึง แป้งขนมปัง

T2 หมายถึง แป้งคูกี้

T3 หมายถึง แป้งเค้ก

ตารางภาคผนวก 2 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติของอัตราส่วนน้ำกับแป้งที่ใช้ในการผลิตหมี่กึ่ง ในการทดลองที่ 3.4.3 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	29	36.17			
Treatment	2	4.87	2.44	1.54	3.5546
Judge	9	2.84	0.32	0.20	2.4563
Error	18	28.46	1.58		

ตารางภาคผนวก 3 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติของระยะเวลาที่ใช้ในการพักกุกุเตนในการผลิตหมี่กึ่ง ในการทดลองที่ 3.4.4 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	29	40.7			
Treatment	2	5.6	2.8	1.62	3.5546
Judge	9	4.03	0.45	0.26	2.4563
Error	18	31.07	1.73		

ตารางภาคผนวก 4 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตในด้านสีเปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้กับหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19	8.2			
Treatment	1	0.2	0.2	2.22	5.1174
Judge	9	7.2	0.8	8.89	3.1789
Error	9	0.8	0.9		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวก 5 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตในด้านกลิ่น เปรียบเทียบหมักที่ผลิตได้จากหมักที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19	8.55			
Treatment	1	0.05	0.65	0.31	5.1174
Judge	9	7.05	0.78	4.88*	3.1789
Error	9	1.45	0.16		

ตารางภาคผนวก 6 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตในด้านความเหนียว เปรียบเทียบหมักที่ผลิตได้จากหมักที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19	10.95			
Treatment	1	0.45	0.45	1.96	5.1174
Judge	9	8.45	0.94	4.09*	3.1789
Error	9	2.05	0.23		

ตารางภาคผนวก 7 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่เคยทานมังสวิรัตในการยอมรับรวม เปรียบเทียบหมักที่ผลิตได้จากหมักที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19	5			
Treatment	1	0.2	0.2	2.22	5.1174
Judge	9	4	0.8	4.89*	3.1789
Error	9	0.8	0.9		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวก 8 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตในด้าน สี เปรียบเทียบหมึกกึ่งที่ผลิตได้กับหมึกกึ่งที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19	18.2			
Treatment	1	0.2	0.2	0.64	5.1174
Judge	9	15.2	1.69	5.45	3.1789
Error	9	2.8	0.31		

ตารางภาคผนวก 9 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตในด้าน กลิ่น เปรียบเทียบหมึกกึ่งที่ผลิตได้กับหมึกกึ่งที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19				
Treatment	1	0.05	0.2	0.31	5.1174
Judge	9	16.17	0.8	101.06	3.1789
Error	9	0.16	0.9		

ตารางภาคผนวก 10 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตในด้าน ความเหนียว เปรียบเทียบหมึกกึ่งที่ผลิตได้กับหมึกกึ่งที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19	16.8			
Treatment	1	0.2	0.2	0.65	5.1174
Judge	9	13.8	1.53	4.94	3.1789
Error	9	2.8	0.31		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวก 11 : การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางสถิติสำหรับผู้ที่ไม่เคยทานมังสวิรัตินำในการยอมรับรวม เปรียบเทียบหมี่กึ่งที่ผลิตได้จากหมี่กึ่งที่มีขายตามท้องตลาดในการทดลองที่ 3.4.5 ด้วยแผนการทดลอง RCBD

SOV	df	SS	MS	F-cal	F 0.05
Total	19	14.55			
Treatment	1	0.65	0.05	0.31	5.1174
Judge	9	13.05	1.45	9.06	3.1789
Error	9	1.45	0.16		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวรวงคณา จันทร์กุล เกิดเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2520 ที่จังหวัดลำปาง สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจาก โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2535 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกวิชาอาหารและโภชนาการ คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครใต้ เมื่อพ.ศ. 2538 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชา อุตสาหกรรมอาหาร คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครใต้ เมื่อพ.ศ. 2540 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) เมื่อพ.ศ. 2542

นางสาวศรีสกุล ภัสสรพิสุทธิกุล เกิดเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2519 ที่จังหวัดนครปฐม สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนราชินีบูรณะ นครปฐม เมื่อพ.ศ. 2538 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คณะเทคโนโลยีการอาหาร เมื่อพ.ศ. 2540 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) เมื่อพ.ศ. 2542

